

Foto: Havforskningsinstituttet

"G.O. Sars" er et av fartøyene som deltar på felles tokt mellom Russland og Norge.

Norsk-russisk forsker-samarbeid 50 år

I år er det 50 år siden det nåværende samarbeidet mellom norske og russiske havforskere startet. 21.–22. august arrangerer Havforskningsinstituttet og det russiske havforskningsinstituttet PINRO et jubileumssymposium i Tromsø for å markere dette lange forskningssamarbeidet.

AV INGOLF RØTTINGEN, HARALD GJØSÆTER OG BEATE HODDEVIK SUNNSET

Bakgrunnen for samarbeidet var utviklingen i bestandene av nordøstarktisk torsk og norsk vårgytende sild på 1950-tallet. Selv om begge landene var medlemmer i Det internasjonale råd for havforskning (ICES), som gir råd om forvaltning av ressursene i Nord-Atlanteren, var det behov for et tettere samarbeid. På 1950-tallet hadde ikke ICES som oppgave å gi råd om totaluttak av bestander, slike fiskerireguleringer var ikke aktuelle den gang. Barentshavet og Norskhavet var frie og åpne hav der alle kunne fiske så mye de ville. Økonomiske soner og fordeling av totalkvoter lå 20–30 år fram i tid.

PROBLEMER MED FRITT FISKE

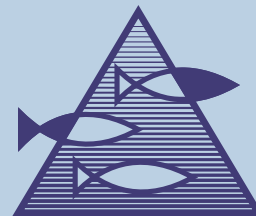
Men problemer som skyldtes det frie fisket, hadde begynt å melde seg, og størrelsen på fangstene gikk nedover. Samtidig antydet forskernes data om aldersfordelingen i torskebestanden at nedgangen i fisket skyldtes overbeskatning, og ikke naturlige svingninger. For silda var det den norske beskatningen av ungsild som var stridsspørsmålet. Sovjetiske

forskere mente at det norske ungsildfisket var hovedårsaken til nedgangen i sildefiskeriene i Norskehavet utover på 1950-tallet. Fra norsk side benektet en dette, siden de sterke årsklassene av sild hadde sitt oppvekstområde ute i havet der det ikke ble fisket ungsild. Det var faglig uenighet om blant annet analysemetoder og valg av årsklasser i analysen, og dermed vanskelig å komme fram til en felles forståelse. Derfor ble det ønskelig fra både norsk og russisk side at en hadde tett samarbeid utover ICES slik at en kunne komme nærmere årsakene til endringene i de store bestandene i Barentshavet. Slik startet samarbeidet mellom Havforskningsinstituttet og PINRO.

FELLES TOKT

Siden den gang har arbeidet blitt utvidet og fordyppet, blant annet med årlige fellestokt. I 1965 startet 0-gruppetoktene, som nå er en del av økosystemtoktet om høsten, for å få en oversikt over årets gyting for alle bestandene i Barentshavet. Denne undersøkelsen har gått uavbrutt siden starten og er sannsynligvis den

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Norsk-russisk forskersamarbeid 50 år

lengste kontinuerlige toktserien innen ICES. Toktserien gir informasjon om rekrutteringsmekanismene i Barentshavet, og er viktig for arbeidet med prognosene for fiskebestandene. Etter hvert som samarbeidet utviklet seg, ble det holdt årlige møter som omfattet emner innen både fysikk, biologi og teknologi.

En svært viktig faktor i samarbeidet var innføring av økonomiske soner, og som en følge av det, opprettelsen av Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon. Nå er hovedlinjen i samarbeidet at norske og russiske forskere forsøker å komme til enighet om saker som skal behandles i fiskerikommisjonen, særlig når det gjelder bestandsutvikling og kvoteanbefaling. Uten en felles innstilling fra norske og russiske forskere, er det vanskelig å få effektive vedtak i kommisjonen. Men også arbeidet i fiskerikommisjonen er i endring. Norske og russiske forskere samarbeider nå om langtidsstrategier, høstingsregler og økosystemforvaltning, ikke bare om å få fram tall for neste års kvoteanbefaling. Etter hvert vil sannsynligvis også arbeidet i den norsk-russiske miljøkommisjonen prege samarbeidet.

Et nøkkelelement i samarbeidet er det årlige forskermøtet der 10-20 norske forskere møter sine russiske kolleger og diskuterer tema som fiskerikommisjonen har satt på dagsordenen. Det blir også arrangert felles tokt, det største er økosystemtoktet i august-september der tre norske og to russiske fartøy deltar. Dette

toktet inkluderer det tidligere nevnte 0-gruppetoktet og det felles loddetoktet som startet som et norsk tokt i 1971, men ble et felles tokt fra høsten 1979. Etter dette toktet blir det utgitt en felles norsk-russisk rapport. Samarbeidet omfatter også utveksling av otolitter og årlige møter der en sammenligner aldersfastsetting av viktige fiskearter. Fra 1983 har det vært arrangert norsk-russiske symposier med 1-3 års mellomrom.

INTERNASJONAL KVALITETSKONTROLL

Selv om det i all hovedsak er norske og russiske forskere som utfører datainnsamlingen om de viktige bestandene i nordområdene, foregår opparbeidingen av det omfattende datamaterialet i regi av ICES, spesielt gjennom arbeidsgruppene Arctic Fisheries og Northern Pelagic. Innen ICES-systemet arbeider både norske og russiske forskere for å få fram et felles syn på modeller og inngangsdata, og ICES-systemet ivaretar internasjonal kvalitetskontroll av arbeidet. ICES er derfor en grunnstein i det norsk-russiske samarbeidet.

På jubileumssymposiet i Tromsø skal forskerne forsøke å oppsummere noen av resultatene og forståelsene 50 års samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og PINRO har gitt. Dessuten skal forskerne også se framover. De ser for seg en utvikling med flere typer økosystemundersøkelser og flere samarbeidsaktører enn Havforskningsinstituttet og PINRO. Derfor er institusjoner fra flere land invitert til å holde foredrag.

Nordnesgaten 50
Postboks 1870 Nordnes
NO-5817 Bergen
Tel.: 55 23 85 00
Faks: 55 23 85 31

www.imr.no

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET AVDELING TROMSØ

Sykehusveien 23
Postboks 6404
NO-9294 Tromsø
Tlf.: 77 60 97 00
Faks: 77 60 97 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET FORSKNINGSSTASJONEN FLØDEVIGEN

Nye Flødevigveien 20
NO-4817 His
Tlf.: 37 05 90 00
Faks: 37 05 90 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET FORSKNINGSSTASJONEN AUSTEVOLL

NO-5392 Storebø
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 18 22 22

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET FORSKNINGSSTASJONEN MATRE

NO-5984 Matredal
Tlf.: 55 23 85 00
Faks: 56 36 75 85

AVDELING FOR SAMFUNNSKONTAKT OG KOMMUNIKASJON

Tlf.: 55 23 85 38
Faks: 55 23 85 55
E-post: informasjonen@imr.no

KONTAKTPERSONER

Harald Gjøsæter
55 23 84 17
41 47 91 77
harald.gjoesaeter@imr.no

Ingolf Røttingen
55 23 84 04
ingolf.roettingen@imr.no

FAGGRUPPER

Bunnfisk
Pelagisk fisk

